

Täysistunto

Keskiviikko 19.12.2018 klo 10.01—1.56

2.9. Pääluokka 24 Ulkoministeriön hallinnonala

Puhemies Paula Risikko: Esitellään seuraavaksi ulkoministeriön hallinnonala koskeva pääluokka 24.

Keskustelu

16.33 **Mika Niikko ps** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kiitokset hallinto- ja turvallisuusjaoston jäsenille hyvästä yhteistyöstä ulkoministeriön hallinnonalan käsittelyssä. Lisäksi täytyy antaa kiitos ulkoministerille ja ulkoministeriön henkilöstölle hyvin joustavasta ja asiantuntevasta lähestymistavasta valiokuntatyöskentelyssä.

Esittelen tässä valtiovarainvaliokunnan mietinnön pääkohtia.

Ulkoasiainhallinnon toimintamenot: Momentille esitetään 225,1 miljoonaa euroa, joka on 5,6 miljoonaa euroa enemmän kuin vuodelle 2018 olevassa talousarviossa. Tästä noin 135 miljoonaa euroa kohdistetaan 90 edustuston edustustoverkoston kustannuksiin.

Suomelle on tärkeää, että kaikki laittomasti maassa oleskelevat henkilöt palaavat tai palautetaan mahdollisimman nopeasti kotimaahansa. Suomessa on useita tuhansia paperittomia henkilöitä, jotka ovat vaarassa joutua muun muassa kansainvälisen rikollisuuden uhreiksi tai osaksi terrorismijärjestöjen toimintaa. Myös järjestelmän uskottavuuden kannalta henkilöiden palauttaminen lähtömaahan tulee saada toimimaan.

Valiokunta pitää myönteisenä myös sitä, että EU ja Irak ovat solmineet elokuussa 2018 voimaan tulleen kumppanuus- ja yhteistyösopimuksen. Sopimus velvoittaa ottamaan takaisin kansalaiset, jotka eivät täytä voimassa olevia edellytyksiä päästä toisen osapuolen alueelle tai oleskella siellä. Valiokunta pitää välttämättömänä, että sopimus saadaan toimimaan myös käytännössä.

Arvoisa puhemies! Kansainvälinen turvallisuustilanne on viime vuosina selvästi heikentynyt eurooppalaisesta näkökulmasta katsoen. Turvallisuushkia kasvattavat osaltaan myös digitaalisuuden myötä lisääntyneet vakoilu- ja häirintämahdollisuudet. Turvallisuushat ovat kuitenkin kasvaneet kaikkialla, ja valiokunta pitää tärkeänä, että talousarviossa varataan riittävät resurssit kaikkien edustustojen turvallisuuden varmistamiseen.

Ulkoministeriö on eduskunnan lisärahoituksella toteuttanut viime vuosina muuttoliikkeen lähtöalueelle kohdistettua kansainvälistä viestintää, jossa on käsitelty muun muassa paluumuuttoa sekä ihmissalakuljetusta ja siihen liittyviä humanitäärisiä riskejä. Valiokunta lisää momentille 150 000 euroa laitonta maahantuloa koskevaan viestintään.

Arvoisa puhemies! Talonrakennuksesta vain sen verran, että valiokunta korostaa, että ulkomaan rakennuskannasta tulee huolehtia oikea-aikaisesti.

Sitten kansainvälinen kehitysyhteistyö: Valtion kehitysyhteistyön menojen arvioidaan olevan 988,6 miljoonaa euroa vuonna 2019. Tämä vastaa ennusteiden mukaan noin 0,41:tä prosenttia bkt:stä. Valiokunta korostaa kehitysyhteistyön toimeenpanossa kansalaisjärjes-

Budjetin alikohta PTK 134/2018 vp

töjen osaamista, jota osoittavat muun muassa vuosina 2016 ja 2017 tehty evaluointihankkeet, ja pitää tarpeellisena, että vuonna 2016 leikattua rahoitusta voidaan palauttaa järjestöjen rahoitukseen. Valiokunta katsoo naisten ja tyttöjen oikeuksien ja aseman vahvistamisen olevan yksi avainhaaste kestävän kehityksen näkökulmasta.

Valiokunta nostaa lisäksi esiin kehitysyhteistyövarojen sitomisen entistä voimakkaammin kehitysyhteistyön tavoitteisiin ja painottaa, että kohdemaiden tulee tunnistaa kehityshaasteensa. Suomen pitää pystyä selkeästi ilmaisemaan oma tahtonsa ja tarvittaessa myös keskeyttämään tuki, jos kohdemaan toiminta ei vastaa yhteisesti sovittuja tavoitteita. Tärkeää on esimerkiksi selvittää puolueettomasti Palestiinassa tuotetun opetusmateriaalin sisältö ja arvioida sen perusteella edellytykset tuen jatkamiselle. Valiokunta pitää tarpeellisena arvioida myös kehitysyhteistyövarojen sitomista palautussopimuksen solmimiseen ja toteuttamiseen.

Arvoisa puhemies! Tässä ehdin vielä Finnfundista sen verran sanoa, että valiokunta pitää Finnfundin toimintaa tarpeellisena ja perusteltuna. Yksityissektorin rooli Suomen kehitysyhteistyössä on kasvanut Finnfundin pääomittamisen ja kehitysyhteistyön finanssirahoitusten myötä kehityspoliittisen selonteon linjausten mukaisesti. — Kiitos.

16.38 Ulkoministeri Timo Soini: Arvoisa rouva puhemies! Ensimmäiseksi kiitokset valtiovarainvaliokunnalle ja ulkoasiainvaliokunnalle, molemmille, vuoden 2019 talousarvioesityksen perusteellisesta käsittelystä ja siitä saaduista arvokkaista huomioista. Myös kuulemiset ovat olleet hyvin tarpeellisia. Meillä on ollut niissä hyvin aikaa keskustella ja tuoda näitä ongelmia ja ratkaisuja esiin. Tämä on just semmoinen tapa, millä Suomessa asioita pitää hoitaa: keskustella, puhua halki ja läpi ja etsiä yhteisiä näkökohtia. Se on hyvin arvokasta. Monimutkaisessa maailmassa yksinkertainen on arvokasta, ja silloin on parasta, että nämä asiat katsotaan myös kasvokkain ja keskustellaan ja varataan siihen tarpeeksi aikaa. Kiitos siitä molemmille valiokunnille.

Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikan päämäärä on vahvistaa Suomen kansainvälistä asemaa, turvata itsenäisyytemme ja alueellinen koskemattomuutemme sekä parantaa suomalaisten turvallisuutta ja hyvinvointia ja ylläpitää yhteiskunnan toimivuutta. Kestävällä pohjalla oleva talous, toimiva sääntöperusteinen kauppajärjestelmä ja kansainvälinen kilpailukyky tukevat näiden tavoitteiden saavuttamista.

Geopolitiikka on tehnyt paluun. Muuttuneelle toimintaympäristölle on ominaista hybridi-vaikuttamisen voimakas lisääntyminen. Kansainvälinen turvallisuustilanne on eurooppalaisesta näkökulmasta heikentynyt viime vuosien aikana. Ilmastokysymykset, luonnonvarojen riittävyys, ruokaturva, köyhyys sekä muutokset energiantuotannossa vaikuttavat globaaliin toimintaympäristöön. Tarve tehokkaammalle kansainväliselle yhteistyölle on entisestään kasvanut.

Arvoisa rouva puhemies! EU:n toimintaa leimaa yhtäältä Ison-Britannian eroprosessi, toisaalta EU:n oman toiminnan tehostamispyrkimykset. Muuttoliike ja terrorismin ja radikalisaation uhka lisäävät odotuksia EU:n toimintakykyä kohtaan, ja on suoraan sanottava, että tässä toimintakyvyssä on kyllä huomattavasti parantamisen varaa.

Ympäristön muutosten myötä pohjoismainen yhteydenpito ja erityisesti yhteistyö Ruotsin kanssa on tärkeää, ja on tiedostettava, että vaikeuksista ja näkemyseroista huolimatta transatlanttinen yhteistyö on meille äärimmäisen tärkeää. Kun aloitin ulkoministerinä kolme ja puoli vuotta sitten, minulla oli viisi prioriteettia, jotka ovat korostuneet ulkoasiainhallinnon työssä. Ne olivat arktiset alueet, Itämeren turvallisuus, Suomen ja Ruotsin yh-

Budjetin alikohta PTK 134/2018 vp

teistyön vahvistaminen, transatlanttinen yhteistyö ja rauhanvälitys. Marraskuussa alkanut Suomen puheenjohtajuuskausi Euroopan neuvoston puheenjohtajana, toukokuuhun jatkuva Arktisen neuvoston puheenjohtajuus ja loppuvuodesta 2019 alkava EU-puheenjohtajuus antavat Suomelle vaikuttamismahdollisuuden ja myös -velvollisuuden kansainvälisessä yhteistyössä myös meille itsellemme tärkeissä kysymyksissä.

Arvoisa puhemies! Toimintamenoihin, aivan kuten edustaja Niikko totesi, esitetään 225:tä miljoonaa euroa. Laaja ja toimiva edustustoverkko on meille erittäin tärkeä. Tämä hallitus linjasi kautensa alussa, että edustustoverkkoa ei aikaisempien vuosien tapaan supisteta — eikä ole supistettu. Valtiovarainvaliokuntakin toteaa perustellusti, että edustustoverkkokysymys on tärkeä ja tämä otetaan huomioon myös uutta hallitusohjelmaa laadittaessa.

Hallitus on nähnyt tarpeelliseksi laajentaa edustustoverkkoa, ja ensi vuonna on tarkoitus avata uudelleen Suomen suurlähetystö Bagdadissa. Näin edistetään tehokkaimmin kahdenvälisten suhteiden kehittämistä Irakin kanssa ja myös keskustelua kielteisen turvapaikkapäätöksen saaneiden paluun vauhdittamisesta. Ja aivan kuten valtiovarainvaliokunta toteaa, on välttämätöntä, että EU:n ja Irakin välinen niin sanottu PCA-sopimus saadaan toimimaan myös käytännössä, mukaan lukien kansalaisten paluuta koskeva lauseke. Haluan kiittää molempia valiokuntia siitä tuesta, että tämä edustusto voidaan uudelleen avata.

Olen myös täysin samaa mieltä valtiovarainvaliokunnan kanssa siitä, että tulevaa hallitusohjelmaa laadittaessa digisäästöt on syytä kohdistaa niin, että ne on mahdollista toteuttaa supistamatta nykyistä edustustoverkkoa, ja kiitän valiokuntaa tästä linjauksesta, joka myös ulkoministeriössä on syytä ottaa huomioon.

Myöskin ulkoasiainhallinnosta vastaavana ministerinä jaan valiokuntien huolen kansainvälisen turvallisuustilanteen heikentymisestä. Kansainvälisen toimintaympäristön muutokset lisäävät edelleen Suomen edustustoverkon tietoturvaan ja turvallisuuteen liittyviä menoja. Niin kuin olette huomanneet, nämä asiat ovat hyvin akuutisti esillä jokapäiväisesti, myös tänään koskien EU:n turvaverkkoja ja niitten mahdollista hakkerointia ja vakoilua. Myös henkilöstön turvallisuuden ja jaksamisen varmistaminen alueilla, joilla uhkataso on korkea, on tärkeää. Team Finland -toimijoiden yhteistä viestintää ja käytännön vienninedistämisen osaamista ulkoasiainhallinnossa kehitetään yhteistoiminnassa Business Finlandin kanssa.

Arvoisa puhemies! Vielä lyhyesti kriisinhallinnasta. Suomi jatkaa aktiivista osallistumistaan kansainväliseen kriisinhallintaan. Näin vahvistamme myös omaa turvallisuuttamme, kansallista puolustuskykyä ja valmiuksia. Tämä on myös tärkeä osa maahanmuuttokysymyksiä. Suomalaisten kriisinhallintajoukkojen ylläpitomenoihin esitetään 51:tä miljoonaa ja henkilöstöä arvioidaan vuonna 2019 enimmillään olevan noin 500 henkilötyövuotta. Mahdolliset uudet operaatiot joudutaan jatkossakin tuomaan käsittelyyn lisätalousarvioissa. Rauhanvälityksen merkitys Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikalle on aivan keskeinen, ja olen iloinen, että tämä on tuotu selvästi esiin myös valiokunnan mietinnöissä. Ministeri Virolainen puhuu sitten tarkemmin kehitysyhteistyöstä.

Haluan tähän aivan lopuksi puhua vielä alueellisen yhteistyön rahoista, Itämeren, Barentsin ja arktisen alueen rahoituksesta. On tärkeää, että me hoidamme myös meille tärkeitä asioita, meidän seutukuntamme asioita emmekä vain pelkästään ota kantaa maailman ongelmiin ja maailman asioihin, ja tässä mielessä meidän lähialueemme ovat äärimmäisen tärkeitä. Meidän on myös huomioitava se, että Krimin laittoman Venäjään liittämisen seurauksena myös meidän alueemme turvallisuustilanne on heikentynyt ja sisältää haasteita,

Budjetin alikohta PTK 134/2018 vp

ja meidän on aktiivisesti toimittava niin, että meidän omat etumme tulevat myös huomioon otetuiksi näissä asioissa.

16.46 Ulkomaankauppa- ja kehitysministeri Anne-Mari Virolainen: Arvoisa rouva puhemies! Yhdyn myös kiitoksiin siitä työstä, jota on tehty ulkoasiainvaliokunnassa, hallinto- ja turvallisuusjaostossa sekä valtiovarainvaliokunnassa kokonaisuudessaankin. On aivan selvää, että Suomen pitää kantaa globaali vastuunsa kehityskysymyksissä, koskee se sitten ilmastopolitiikkaa taikka maailman köyhimpien auttamista särkymisvaarassa olevissa valtioissa taikka keskellä akuuttia humanitaarista kriisiä, jota olemme Jemenin osalta todistaneet. Me paitsi teemme oman osamme myös lisäämme tällä toiminnalla omaa turvallisuutta, kun me pelastamme ihmishenkiä, poistamme köyhyyttä ja taistelemme ilmastomuutosta vastaan.

Kehitysrahoitus on tärkeä osa Suomen ulkopoliittikkaa ja kansainvälistä sekä pohjoismaista profiilia, mutta tärkeää rahoitus on ennen kaikkea siksi, että tarpeet maailmalla ovat huutavat. Kehitysyhteistyöllä pystymme vivuttamaan merkittäviä summia yksityistä rahaa investointeina tukemaan kehitysmaiden työpaikkoja, yritystoimintaa, ilmasto- ja energiaratkaisuja. Näiden yksityisten pääomien kanavoiminen sijoituksiin on välttämätöntä, sillä lahjamuotoista rahaa ei ole koskaan riittävästi.

Arvoisa puhemies! Nyt käsittelyssä olevassa budjettiesityksessä valtion kehitysyhteistyömenojen arvioidaan olevan yhteensä 989 miljoonaa euroa, ja varsinaisen kehitysyhteistyön osuus siitä on 584 miljoonaa euroa. Meidän on tunnustettava, että emme ole päässeet tavoitteeseemme, johon olemme sitoutuneet, eli 0,7 prosenttiin bruttokansantuotteesta ja 0,2 prosenttiin kaikkein heikoimpien maiden osalta.

Yhä suurempi osa kehitysmaista tarvitsee yhä vähemmän perinteistä kehitysyhteistytukea, mutta juuri nämä vähiten kehittyneet ja hauraat valtiot ovat hyvin paljon riippuvaisia perinteisestä kehitysyhteistyöstä. Tämän 0,7 prosentin tavoitteen saavuttaminen edellyttää vaalikaudet ylittävää sitoutumista. Olen iloinen, että kun me olemme tässä syksyn aikana käyneet keskustelua kehityspolitiikasta, salin molemmilta laidoilta ja keskeltä on tullut vahvaa tukea sille, että me tarvitsemme kattavan yhteisen sitoutumisen ja pitkäjänteisen ohjelman, jolla me pääsemme tavoitteeseemme. Iloinen olen myös siitä, että olemme pystyneet ulkoasiainvaliokunnan kanssa käymään keskustelua, miten tähän tavoitteeseen päästään niiden esimerkkilaskelmien pohjalta, joita ulkoministeriössä on tehty. Sehän tähtää vuoteen 2028, kahden ja puolen hallituskauden päähän, silloin olisimme tavoitteessa. Mutta me tiedämme, että summat ovat valtavan suuria, ja senpä takia meidän pitää saada tähän laaja poliittinen sitoutuminen.

Meidän kehityspolitiikkamme painopisteet ovat nykypäivän suurimpien haasteiden näkökulmasta oikeita. Meillä on edelleen erittäin paljon annettavaa naisten ja tyttöjen aseman edistämiseksi, työpaikkojen luomisessa, opetuksen kriisiin vastaamisessa ja ilmastotyössä. Rahan lisäksi kehityspolitiikassa tarvitaan ennen kaikkea vaikuttamistyötä. Tulevaisuudessa onkin syytä panostaa entistäkin enemmän naisten ja tyttöjen asemaan, koulutukseen, yksityisen sektorin työpaikkojen luomiseen sekä ilmastotyöhön. Ja maantieteellisessä fokuksessa meillä on entistäkin vahvemmin Afrikka.

Mainitsin, että naiset ja tytöt ovat olleet meidän kehityspolitiikkamme keskiössä pitkään. Suomen tuella on edistetty — ja tullaan jatkossakin vähintään yhtä vahvasti edistämään — naisten seksuaali- ja lisääntymisterveyttä ja -oikeuksia. Ja kun meillä on fokuksessa Afrikka, niin meidän pitää ymmärtää se, että väestönkasvu ei tule hidastumaan, ellei-

Budjetin alikohta PTK 134/2018 vp

vät yhä useammat afrikkalaiset naiset saa itse päättää ehkäisystään. Samoin koulutuksen voi sanoa olevan varsin hyvä keino hillitä väestönkasvua. Koulutus on nimittäin avain siinä, kun puhutaan nuorten naisten ja miesten työllistymismahdollisuuksista. Koulutuksen suurvaltana Suomella on varsin paljon annettavaa myös opetuksen laadun parantamisessa maailmalla.

Ilmastotyöstä sen verran, että meidän on kehitysyhteistyövoimavaroin tuettava ilmastomuutoksen ehkäisyä mutta meidän on myös tehtävä ilmastomuutoksen sopeutumistoinia, koska juuri nämä ihmiset, jotka ovat näissä kaikkein vähiten kehittyneissä maissa, ovat altteimpia ilmastomuutokselle. — Kiitos.

Puhemies Paula Risikko: Kiitoksia esittelyistä, ja sitten mennään tosiaan debattiin muutamaksi ajaksi. — Aloitetaan ulkoasiainvaliokunnan edustajista. Varapuheenjohtaja Salolainen on paikalla, olkaa hyvä.

16.51 Pertti Salolainen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tosiaan ulkoasiainvaliokunnan puheenjohtaja ei ole nyt paikalla, joten totean, että valiokuntamme kannalta kehitysyhteistyö tuli erittäin vahvasti esille. En lähde toistamaan niitä perusteluja, joita tässä on tullut muun muassa äsken ministerin toimesta. Nyt on vain oleellista se, että vuoden 2028 tavoite on kerta kaikkiaan naulattava kiinni, sillä muuten se menee jälleen siihen, että joka vuosi lepsuillaan eikä tavoitteessa pysytä.

En toista näitä ulkoasiainvaliokunnan mietinnön kaikkia yksityiskohtia. Ne ovat tarkkaan punnittuja, ja jokainen voi lukea ne sieltä. Sen sijaan nostan nyt esille pari ajankohtaista kysymystä.

Ensinnäkin sen, että Ukraina on tällä hetkellä erittäin vakavassa tilanteessa. Jopa pelätään, että siellä voisi tulla uusia sotilaallisia yhteenottoja Asovanmeren tilanteen seurauksena. Asekeskittymiäkin on sinne alueelle jo siirretty. Joten kysyn seuraavasti: millä tavalla Suomi ja Euroopan unioni ovat nyt ajatelleet, että Ukrainaa pystytettäisiin vahvemmin tukemaan tässä tilanteessa, jossa se nyt tällä hetkellä on?

Toinen ajankohtainen kysymys, jonka otan esille, koskee sitä, että suomalaiset yritykset ovat suurissa vaikeuksissa Iranissa. Se johtuu siitä, että Yhdysvallat on määrännyt Iranin uudelleen kauppasaartoon ja suomalaiset yritykset, vaikka ne voivat siellä periaatteessa käydä kauppaa, eivät uskalla käydä kauppaa, koska jos ne käyvät kauppaa, silloin Yhdysvallat asettaa niille vaikeuksia Yhdysvaltain [Puhemies koputtaa] markkinoilla, jotka ovat paljon suuremmat kuin konsanaan nämä [Puhemies koputtaa] suoranaiset Iranin markkinat.

16.53 Seppo Kääriäinen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ulkoministeri korosti puheenvuoronsa alussa keskustelevaisuutta ja yhteisymmärryksen hakemista Suomen puolueitten kesken ulkopolitiikan linjakysymyksissä. Vaikka se voi tuntua vähän fraseologiselta, kyllä se on erittäin elävä ja tärkeä, ajankohtainen periaate nyt ja jatkossakin, että koettaisimme hakea aina yhteistä linjaa, kuten olemme tähän mennessä hyvin onnistuneet.

Maailmanpolitiikassa on tapahtumassa, niin kuin kaikki tiedämme, isojen norsujen tanssi — Kiina, Yhdysvallat ja Venäjä — sen kustannuksella, että kansainvälinen järjestelmä vastaisi enemmän turvallisuudestamme, ja pienillä aina silloin on kysymys siitä, että kuinkas meille käy tässä isojen norsujen tanssissa.

Budjetin alikohta PTK 134/2018 vp

Herää kysymys Euroopan unionin roolista maailmanpolitiikassa, mihin myös varapuheenjohtaja Salolainen viittasi. EU:n olemme kokeneet turvallisuusyhteisönä, ja semmoinenhan se joka tapauksessa jossakin mielessä on. Kysynkin, arvoisa ulkoministeri: mikä on teidän arvionne Euroopan unionin oikeasta toimintakyvystä ulko- ja turvallisuuspolitiikassa, ja mitä pitäisi tehdä, että se otettaisiin varteen maailmanpolitiikassa vakavammin kuin nyt tehdään? [Pertti Salolainen: Hyvä pointti!]

16.55 Jutta Urpilainen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Me elämme kansainvälisesti hyvin epävarmaa ajanjaksoa, ja tuntuu siltä, että voimapolitiikka on valitettavasti tehnyt paluun kansainväliseen yhteisöön ja monenkeskisestä sääntöperustaisesta yhteistyöstä ainakin nämä tanssivat norsut, johon edellinen puhuja viittasi, vähät tuntuvat enää välittävän.

Suomella on monella tapaa tärkeä rooli ensi vuonna kansainvälisessä yhteistyössä. Nimitäin Suomi toimii Euroopan neuvoston puheenjohtajana, puheenjohtajuus on paraikaa käynnissä, ja Suomi toimii ensi vuonna myöskin Euroopan unionin puheenjohtajana. On hyvin valitettavaa, että Suomi on viime vuosina joutunut leikkaamaan, tehnyt sen valinnan, että se on leikannut kansainvälisestä yhteistyöstä, muun muassa YK-järjestöjen avustusta. Nyt on tärkeää muuttaa suuntaa niin, että kun ensi vuonna toimimme puheenjohtajana näissä kahdessa tärkeässä organisaatiossa, niin pystymme myöskin vahvistamaan monenkeskisen yhteistyön rahoitusta. Olisinkin mielelläni kuullut, ovatko ministerit valmiita myöskin tätä tukemaan.

16.56 Mika Niikko ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä Suomen edustustojen verkko on erittäin tärkeä. Ei yksistään sen takia, että suomalaiset saavat palveluita ja apua kriisitilanteissa, kuten kävi tässä Malesian tapauksessa, jossa neljä suomalaista oli vangittuna ja ulkoministeriö sitten omalta osaltaan edesauttoi heidän vapauttamistaan, vaan toisekseen heitä tarvitaan myös yritysten markkinoille pääsemiseksi. Olisin kysynyt näistä kahdesta asiasta.

Onko missään vaiheessa tutkittu, onko lähetystöillä riittävästi resursseja esimerkiksi vastaamaan riittävän nopeasti avunpyyntöön? Kuten ministeri itsekin mainitsi eräässä haastattelussa, noin 200 suomalaista vuodessa joutuu pidätetyksi tai kiinniotetuksi ulkomailla, ja siellä tarvitaan apua, nopeaa apua, koska ilman nopeaa toimenpidettä he joutuvat mahdollisesti väärin tuomituiksi. Ja sitten toinen kysymys: saavatko yritykset riittävästi tukea kaupoille pääsemiseksi ja verkottumiseksi kyseisissä maissa?

16.57 Ilkka Kanerva kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ehkäpä ulkoasiainvaliokunta ja puolustusvaliokunta ovat siinä suhteessa eduskunnassa esimerkillisiä, että muissa valiokunnissa ei samanlaista kansallista yhteistä näkemystä ole kuin näissä kahdessa. Siitä kannattaa pitää kiinni, yhdyn kollegan näkemykseen.

Kaksi kysymystä, herra ulkoministeri.

Toinen on se, että me olemme vähän paukutelleet henkseleitämme läpi historian vuosikymmenten korkealla rauhanturvaprofiililla. Enää emme voi niin tehdä. Katson silmiin ja kysyn: olisiko ministerinkin mielestä aihetta nostaa Suomen profiilia rauhanturvakysymyksissä monistakin eri syistä, jotka ovat hyvin ilmeiset, ei vain hyväntahtoisuudesta vaan myöskin meidän omista kansallisista lähtökohdistamme lähtien?

Budjetin alikohta PTK 134/2018 vp

Ja toinen kysymys, herra ulkoministeri, on se, että kun Ruotsissa käydään parhaillaan rauhanneuvotteluja, niin en ole voinut välttää siltä käsitykseltä, eikö olisi järkevää yhdistää pohjoismaiset voimat rauhanvälitystoiminnoissa ja hakea myöskin meidän ulkopoliittikkamme nimissä yhteistä pohjoismaista lähtökohtaa tässä hyvin tärkeässä kansainvälis-poliittisessa asiassa ja sillä tavoin [Puhemies koputtaa] lisätä pohjoismaista painoarvoa kansainvälisesti.

16.58 Lea Mäkipää sin (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Niin kuin täällä on mainittu, meillä on huoli tulevaisuudessa turvallisuustilanteen heikentymisestä. Tietysti lähialueet ovat tärkeitä, Itämeren vakausta ja Barentsin, Arktisen alueen vakausta, ja samoin pitää sitten kyllä pitää jatkuvasti yllä keskusteluja Venäjän kanssa, mikä on Suomen edun mukaista.

Lyhyesti: Suomi on kiitettävästi osallistunut kriisinhallintaan ja pyrkii omalla osuudellaan vahvistamaan, että se muutaman vuoden takainen maahanmuuttoaalto ei enää toistuisi.

Ja kehityspolitiikasta: Se on myös osa ulkopoliittikkaa, ja kehityspolitiikan tulee tähdätä siihen, että kohteen oma tulopohja ja demokraattinen hallinto vahvistuvat, eriarvoisuus vähenee ja sitä mukaa ihmisoikeudet vahvistuvat. On hyvä, että me saimme syksyllä tämän tulosraportin, ja siinä painotetaan sitä, että keskityttäisiin vain muutamaankin tärkeään kohtaan, jotta sitä mukaa nähdään, minkälaisia tuloksia saadaan. Yhtenä tärkeänä asiana on tietysti naisten ja tyttöjen tasa-arvo ja sitten koulutuksen ja osaamisen vieminen. Tältä pohjalta on hyvä jatkaa.

17.00 Olli-Poika Parviainen vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! On hyvä, että edustustoverkkoon ei negatiivisessa mielessä kajota vaan päinvastoin sitä vahvistetaan. On tärkeää, että pieni maa näkyy ja kuuluu, ja harva tänne asti tulee meitä kuuntelemaan, ellemmme itse ole jossakin ääntämme tarjoamassa.

Korostaisin myös sitä, että digitalisaatiota ei kannata tarkastella tässä yhteydessä säästöjen tuojana vaan täydentävänä palveluna. Digitalisaatioon liittyy myös riskejä. Viimeksi tänään on uutisoitu kiinalaisten harjoittamasta laajamittaisesta vakoilusta YK-tasolla.

Toivotan erittäin tervetulleeksi ajatuksen yhteispohjoismaisesta rauhantyöstä, jota edustaja Kanerva väläytti puheessaan. Tätä kannattaisi edistää laajasti myös valtioneuvoston taholta, ja toivon, että siitä otetaan koppi.

Viimeisenä haluaisin muistuttaa siitä, että me puhumme paljon kokonaisvaltaisesta kriisinhallinnasta mutta käytännössä, jos euroja katsotaan, on sotilaallinen kriisinhallinta edelleen aivan eri mittaluokassa siviilikriisinhallinnan kanssa. Tätä railoa meidän kannattaisi ehkä kuroa, jotta saisimme enemmän irti.

Ja viimeisenä korostaisin sitä, että kv-järjestöt ja kansainvälinen moninapainen yhteistyö ovat pienen valtion etu. Niitä kannattaa tukea.

17.01 Sirkka-Liisa Anttila kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ulko- ja turvallisuuspolitiikka on yksi itsenäisen valtion tärkeimpiä kulmakiviä. Suomen ylimmälle poliittiselle johdolle ihan presidentistä alkaen, ulkoministerille ja hallitukselle, voidaan antaa suuret kiitokset siitä tilanteesta, missä Suomi on tänä päivänä. Meillä on suhteet joka suuntaan kunnossa, ja niitä pitää jatkossakin vaalia.

Budjetin alikohta PTK 134/2018 vp

Olemme samaan aikaan kuitenkin erittäin suurten haasteiden edessä. Euroopan neuvosto, Suomi sen puheenjohtajamaana, on tänä päivänä aikamoisten haasteiden edessä. Puhutaan ihmisoikeuksista, demokratian edistämisestä ja oikeusvaltiokehityksen edistämisestä. Kaikissa näissä on haasteita myöskin Euroopan neuvoston uusimmissa omissa jäsenmaissa.

Suomi on Euroopan unionin puheenjohtajamaa ensi vuoden heinäkuun alusta. Kysyisinkin ulkoministeriltä: minkälaisia suunnitelmia on puheenjohtajuuskauttamme ajatellen liittyen siihen, pystyttäisiinkö Euroopan unionin kautta rakentamaan parempia Venäjä-suhteita Suomen puheenjohtajuuskaudella?

17.02 Hanna Sarkkinen vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kehitysyhteistyö on sektori, josta on leikattu suhteellisesti eniten viime vuosina. Suomen kehitysyhteistyö on tuloksekasta, mutta tuloksia haittaavat suuret leikkaukset. Sinänsä Suomen kehityspolitiikan painopisteet ovat kunnossa, ja hyvien painopisteiden ja periaatteiden tulee näkyä myös rahoituspäätöksissä. Nyt pitää tietysti katsoa eteenpäin. Olisi tärkeää, että kehityspolitiikalle saataisiin pysyvä pohja ja uskottava suunnitelma rahoitustason nostosta kohdalla 0,7:n bruttokansantuoteosuutta. Kysyisinkin kehitysministeriltä: miten näette, että tämä voitaisiin parhaiten toteuttaa?

Arvoisa puhemies! Kansalaisjärjestöt ovat merkittävä kehityspolitiikan toimija. On tärkeää, että järjestöt eivät pelkisty pelkästään ministeriön palveluntuottajiksi, vaan tulee mahdollistaa moninaisten järjestöjen osallistuminen kehitysyhteistyöhön. Myös kansalaisjärjestön vaikuttamistyön ja globaalin tiedotustyön rahoitus on järjestöille äärimmäisen tärkeää. Kysyn ministeriltä: onko tämä rahoitus turvattu myös tulevina vuosina?

17.03 Eva Biaudet r (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tänä jouluna ihmisoikeuksien julistus täyttää 70 vuotta, ja siinä mielessä on ehkä korkea aika pohtia sitä, minkä takia tällä hetkellä ihmisoikeudet eivät ehkä ole niin arvostettuja ympäri maailmaa kuin olisi syytä, jos muistaa, miksi ne on alun perin perustettu. Täällä me keskustelemme hyvin paljon Kiinan taloudellisesta vallasta mutta ehkä vähemmän niin sanotuista uudelleenkuultautumisleireistä. Ja kun Yhdysvaltoja johtaa presidentti, joka ei ehkä ole niin kiinnostunut tästä alasta, niin tuntuu, että esimerkiksi tämä kiinnostus on hyvin vähäistä. Me puhumme hyvin vähän kuolemantuomioista, me puhumme hyvin vähän sodista muutoin kuin tällaisella oman tilanteemme turvaamisperustaisella ajattelutavalla. Täällä kävi EU:n Fundamental Rights Agencyn johtaja ja haastoi meitä kyllä puhumaan ihmisoikeuksista aivan uudella tavalla, niin että se olisi ymmärrettävissä. Kysynkin, arvoisa ulkoministeri ja myöskin arvoisa kehitysyhteistyöministeri: millä tavoin Suomi aikoo [Puhemies koputtaa] nyt nostaa tämän 70-vuotisjuhlan niin kuin kansallisesti keskiöön? Meidän profiilimme on kutistunut tämän hallituskauden aikana, [Puhemies koputtaa] ja se liittyy tietenkin hyvin paljon rahoitukseen mutta myös siihen, millä tavoin puhumme maailmalla.

17.04 Antero Laukkanen kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kuten täällä edustaja Sarkkinen nosti esiin, kehitysyhteistyöleikkaukset ovat olleet merkittäviä, ja tämä hallitus jää kyllä historiaan siitä, että hyvänäkin aikana tämä taso on pidetty matalana, ei ole nyt muutamaan vuoteen sitä juurikaan nostettu, ja tänäkään vuonna kansalaisjärjestöjen rahoitukseen ei tullut yhtään euroa lisää. Kun samaan aikaan Finnfundia pääomitetään 10 miljoonalla eurolla, niin olisi ollut oikeudenmukaista ja reilua, että vaikka ei ha-

Budjetin alikohta PTK 134/2018 vp

luttaisi kokonaispottia kasvattaa, niin olisi otettu vaikka tästä Finnfundin rahasta muutama miljoona näille järjestöille, jotta hekin kokisivat, että heidän työtänsä arvostetaan. Kun viime vuodesta tämä 0,389:stä nyt nousee 0,41:een, niin se ei järjestöjen tuessa näy millään tavalla. Kysyisin: miksi tällaista kohtuullistamista ei tässä toteutettu, vaikka siihen oli mahdollisuus?

17.06 Aila Paloniemi kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ensinnäkään Finnfundia ja järjestöjen työtä ei pidä asettaa vastakkain, ne molemmat tekevät ihan samaan suuntaan tähtäävää hyvää työtä kehitysyhteistyössä.

Mutta varsinainen asiani on se, että Suomi on noussut merkittäväksi opetusalan kehityskumppaniksi Mosambikissa, Etiopiassa, Nepalissa, Palestiinalaisalueella, Afganistanissa ja Myanmarissa. Suomi tukee näissä maissa opetussektorin uudistamiseen ja kehittämiseen tähtäviä ohjelmia. Tulosten taustalla on pitkäjänteinen yhteistyö maiden opetusviranomaisten ja toisten avunantajien kanssa. Me olemme siis erittäin haluttu kumppani opetussektorilla, ja nyt monet järjestötkin ovat nostaneet tämän asian esille, muun muassa Kirkon Ulkomaanapu, että Suomen kannattaisi vielä vahvistaa koulutuksen roolia yhtenä kärkiteemana kehityspolitiikassamme. Ja kaiken lisäksi on aika vanha tuo koulutuslinjaus kehityspolitiikassa, sekin varmasti kannattaisi jo uusia. Tehdäänkö näin, ministeri Virolainen?

17.07 Paavo Väyrynen tl (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Nyt on meneillään koko kansainvälisen järjestelmän muutos. Hallitsemattoman globalisaation ja ylikansallisen yhdentymisen aika on ohi. Tämä vaikuttaa hyvin monilla aloilla. Yksi esimerkki tästä on se, kuinka suhtautuminen YK:n siirtolaisuussopimukseen on muuttunut eri maissa. Viimeksi Belgiassa hallitus on kaatunut tämän asian vuoksi. Monessa maassa on päätetty, että tätä asiakirjaa ei tueta. Kysyisin ulkoministeriltä: Eikö näissä oloissa olisi viisasta, että YK:n yleiskokouksessa ei vahvistettaisi tätä sopimusta sellaisena kuin se nyt on neuvoteltu vaan pyritäisiin sitä muuttamaan muun muassa siten, kuten kansanedustaja Sari Essayah on esittänyt, että eri valtioiden velvollisuus ottaa vastaan kielteisen turvapaikan saaneita kansalaisiaan kirjattaisiin tähän julistukseen ja sopimukseen? Eikö tätä kannattaisi nyt harkita, kun mielialat eri puolilla ovat niin kovasti muuttuneet?

17.08 Mika Kari sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Suomalaisen kriisinhallinnan vahvuuden arvioidaan olevan ensi vuonna sotilaallisen kriisinhallinnan puolella noin 500 henkilön vahvuudella liikkeellä, ja siviilikriisinhallinnan puolella osallistujia on noin 120. Kuitenkin, niin kuin tässä salissa useampikin kokenut kansanedustaja on todennut, uutta linjanvetoa suomalaiseen kriisinhallintaan varmasti tullaan tarvitsemaan. Osaltaan ministeri tuossa viittasikin siihen, että jo tällä hetkellä ollaan tilanteessa, että jos joihinkin asioihin nopeasti pitää lähteä, niin nämä rahoitetaan lisäbudjeteilla.

Ymmärrän oikein hyvin, että sirpalemaisista operaatioista on erityisesti siviilikriisinhallinnan puolella, jossa monenlaista osaamista ja monenmittakaavaistakin osaamista tarvitaan. Mutta sotilaallisen kriisinhallinnan puolella olen hieman huolestuneena seurannut tätä ikään kuin sirpalemaisuuutta, joka on vain kasvamaan päin. Arvoisa ulkoministeri, pitäisi-
kö tällä sotilaallisen kriisinhallinnan puolella enemmänkin lähteä hakemaan isompia kokonaisuuksia ja ennen kaikkea myös johtovaltion roolia Suomelle niissä operaatioissa, joi-

Budjetin alikohta PTK 134/2018 vp

hin Suomi tulevaisuudessa tulee osallistumaan? [Ilkka Kanerva: Erinomainen puheenvuoro!]

17.09 Arto Satonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ulkoministeri Soini täällä jo mainitsikin Suomen EU-puheenjohtajakauden. Se tuli myöskin muutamien edustajien puheissa. Näyttää siltä, että oikeastaan kaikki isot asiat ovat jäämässä siihen meidän puheenjohtajakauteemme. Jo nyt me tiedämme, että EU:n rahoituskehyksestä päättäminen tulee olemaan siellä, maahanmuuttoon liittyvät ratkaisut. Niihin liittyen Afrikan kehittämiseen liittyvät asiat ovat meidän puheenjohtajakaudellamme. Ympäristö, ilmasto, kunnianhimoinen ilmastopolitiikka ovat siellä agendalla, epäilemättä myös eurooppalaisen puolustuksen kehittäminen, kauppapolitiikka — se, mitä siinä tapahtuu USA:n ja Euroopan, toisaalta USA:n ja Kiinan osalta — koko monenkeskisen järjestelmän puolustaminen, niin kuin täällä on puhuttu, sitten tietenkin brexit, mahdollisesti Ranskan ja Italian aiheuttamat alijäämäongelmat, Unkarin ja Puolan oikeusvaltiokysymykset ja sitten vielä tämä jo mainittu Venäjän ja Ukrainan välinen tilanne. Eli tuntuu siltä, että valtavia odotuksia kohdistuu tähän meidän puheenjohtajakauteemme, mutta toisaalta se on tietysti myöskin iso mahdollisuus. Onko näin?

17.10 Mikko Savola kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On hyvä, että Team Finland -toimijoiden yhteistä viestintää ja käytännön viennin edistämistä kehitetään yhdessä Business Finlandin kanssa. Nimenomaan viennin edistämiseen meidän tuleekin panostaa. Naapurimaamme Ruotsi on tässä aina ollut hieman edellä, ja taitaa heillä tälläkin hetkellä olla tuplamiehitys viennin edistämisessä niissä maissa, missä Suomikin vientiä harjoittaa.

Tänään puhuttiin aiemmin päivällä muun muassa maatalouden kannattavuudesta. Viennissä on siinäkin mahdollisuuksia: Elintarvikkeita tarvitaan Aasiassa niin Kiinassa kuin Japanissa. Kysyntää on, tarvetta on, ja Suomella on maailman puhtain ruoka. Isot yritykset ovat tässä jo päässeet alkuun, ovat mukana, mutta pienille tarvitaan lisää mahdollisuuksia päästä tähän vientiin mukaan myöskin, sitä käytännön apua ja tietoa. Kysyisinkin ministeri Virolaiselta: ovatko teidän mielestänne tehdyt satsaukset meidän vientiverkostoomme ja vientimme osaamiseen meidän lähetystöissämme riittäviä, ja kuinka teidän mielestänne pienet yritykset tällä hetkellä pääsevät mukaan yhteiseen viennin edistämiseen?

Puhemies Paula Risikko: Tällä hetkellä on seitsemän pyyntöä, ja otetaan ne tässä järjestyksessä kuin olette pyytäneet. Nämä ovat Östman, Kulmala, Kiuru, Jaskari, Ala-Nissilä, Multala, Semi. Sen jälkeen ministereitten vastaukset.

17.11 Peter Östman kd (vastauspuheenvuoro): Rouva puhemies! Suomi on viimeisten vuosikymmenten aikana tukenut palestiinalaishallintoa monella eri tavalla, muun muassa palestiinalaisten koulutusjärjestelmää ja opetussektoria. Uudet palestiinalaiset oppikirjat eivät rakenna rauhaa ja rinnakkaiseloä israelilaisten kanssa vaan kasvattavat nuoria palestiinalaisia uhraamaan itsensä marttyyriudelle, edistämään vihaa ja liittymään jihadistiseen sotaan.

Viime vuoden lokakuussa jätin ensimmäisen kirjallisen kysymyksen aiheesta. Se ei johtanut toimenpiteisiin. Helmikuussa jätin toisen kirjallisen kysymyksen. Sekään ei johtanut mihinkään. Mutta huhtikuussa, kun Ilta-Sanomat teki laajemman artikkelin aiheesta, UM:n

Budjetin alikohta PTK 134/2018 vp

virkamies vastasi, että UM tutkii ja selvittää. Kahdeksan kuukautta on kulunut. Tänä Saksan Bild-lehdessä on iso artikkeli samasta aiheesta. Nyt mietinnössä oleva kirjaus velvoittaa teitä perehtymään asiaan kunnolla. Milloin eduskunta saa tietää tästä UM:n selvityksestä?

17.13 Kari Kulmala sin (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Suomen lähi-alueiden tilanne on muutoksessa. Myös kansainvälinen turvallisuustilanne on koko eurooppalaisesta näkökulmasta heikentynyt viime vuosien aikana. Pidänkin erittäin tärkeänä, että lähiympäristön muutosten myötä pohjoismainen yhteydenpito ja yhteistyö erityisesti Suomen ja Ruotsin välillä kehittyvät. Meillä on jo nyt hyvät lähtökohdat yhteistyön kehittymiselle.

Meillä on alkanut jo tämän vuoden marraskuussa Suomen puheenjohtajuuskausi Euroopan neuvoston puheenjohtajana sekä edelleen toukokuuhun jatkuva Arktisen neuvoston puheenjohtajuus, ja loppuvuodesta 2019 alkaa EU-puheenjohtajuus. Nämä ovat sellaisia puheenjohtajuuksia, jotka tulee käyttää hyväksi. Näistä meidän joka tapauksessa maailmalla lähivuosina tunnetaan, joko hyvässä tai sitten pahassa. Nämä puheenjohtajuudet antavat Suomelle vaikuttamismahdollisuuden kuten myös -velvollisuuden kansainvälisessä yhteistyössä meille tärkeissä kysymyksissä. Korostan vielä, että näitä ei kannata niin sanotusti missata vaan niihin tulee panostaa. Edustaja Satosen tavoin kysynkin ministeriltä: onko näihin tarkoitus todellakin panostaa?

17.14 Pauli Kiuru kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ensinnäkin ministeri Virolaiselle kiitos, että otitte väestönkasvuasian esille ja olette ymmärtänyt syvällisesti sen, mistä siinä on kysymys. Väestönkasvu, ilmastonmuutos ja pakolaisuus liittyvät väijäämättä isoon ongelmapakettiin, mikä meillä on ratkaistavana. Ministeri Soini viittasi PCA-sopimukseen. Hieman siihen taustaa: Suomella ei ole palautussopimusta Irakin kanssa. Ruotsilla se sopimus on, mutta Irak ei sitä noudata. Ja nyt, jotta pääsisimme eteenpäin, niin EU ja Irak ovat tehneet tällaisen PCA-sopimuksen, ja tavoitteena on, että he ottavat omia kansalaisiaan takaisin. Apu siis kelpaa, mutta omat kansalaiset eivät kelpaa takaisin. Vielä varmistan: miten tämä sopimus on lähtenyt eteenpäin, ja miten näette sen, että kun olemme nyt perustamassa Bagdadiin lähetystä, niin tuleeko se hivuttamaan sopimuksen henkeä eteenpäin ja saadaanko näitä palautusasioita teidän näkemyksenne mukaan vietyä eteenpäin oikealla tolalla?

17.15 Harri Jaskari kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Yleensä globaali ja kansainvälinen kauppa on ollut erittäin tärkeä rauhan tae ja tietyllä tavalla yhteistyön tae tai sitten muutenkin. Ei helposti riidellä muissa yhteyksissä, kun tehdään paljon kauppaa ja ollaan sidoksissa toisiinsa. Nyt kun tämä kauppamalli, jopa kauppasotamalli on yleistynyt ja erilaisia riitoja on tosi paljon, niin silloinhan viime kädessä palataan helposti WTO-maailmaan. Ja nyt kuitenkin on aika paljon huolestuneita piirteitä myöskin jopa WTO:n puolelta, että sen järjestelmät ovat selkeästi murenemassa. Olisinkin kysynyt arvoisilta ministereiltä: Miten näette tällä hetkellä WTO:n tilanteen? Missä tilanteessa ja kuinka toimintakykyinen se on, ja kuinka suuret riskit siinä on?

17.16 Olavi Ala-Nissilä kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomi todella on EU:n puheenjohtajamaa eurovaalien jälkeen. Suuren valiokunnan puheenjohtaja, edus-

Budjetin alikohta PTK 134/2018 vp

taja Satonen luetteli hengästyttävän määrän asioita, mitä meillä on pöydällä, eivätkä siinä olleet kaikki. Lisäksi me tiedämme, että brexit voi aiheuttaa markkinahäiriöitä. Me tiedämme, että monissa Euroopan maissa on peruutusvaihe päällä ja päätöksentekokyky heikko — tällä tarkoitan Ranskaa, Italiaa, Britanniaa, Ruotsia ja niin edelleen. Nyt me joudumme jo vähän Romaniaa konsultoimaan ilmeisesti heti vuoden alusta. Antaako tämä budjetti nyt riittävät resurssit tähän isoon haasteeseen, ja onko meillä virkamieskunnassa, kun se on hyvin pitkälle sidoksissa nyt tähän EU-puheenjohtajuuteen vuoden 2019 jälkimmäisellä puoliskolla, tähän riittävät valmiudet? Tätä tässä kyselen.

17.17 Sari Multala kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä aiemmin puhuttiin opetuksen ja koulutuksen roolista kehitysyhteistyössä, ja se on äärimmäisen hienoa, että sillä sektorilla meillä on annettavaa.

Kuitenkin meillä on annettavaa siinä ihan vientimielessäkin. Nyt tällä hetkellä viennin edistämisessä jatketaan mallia, jossa Business Finland ja suurlähettiläät Team Finland -maajohtajina ovat keskeisessä roolissa, ja meillä on opetusalan viennin kuusi erityisasiantuntijaa, jotka sisältyvät tähän ensi vuoden budjettiin. Silti on hiukan haasteita ollut koulutusviennin käynnistymisessä, vaikka me olemme tällä hallituskaudella opetusministeriönkin puolella säännönmukaisesti purkaneet niitä viennin esteitä. Kysyisinkin nyt, onko tässä hyvä yhteistyö ministeriöiden välillä ja uskoteko, että koulutusvientikin lähtee vielä vauhdittumaan lähivuosina.

17.18 Matti Semi vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kun katsoo tällä hetkellä tuota maailman tilannetta ja miettii, miten paljon siellä rauhattomuutta on, niin on havaittavissa selvästi, että pakolaismäärät ovat lisääntyneet, sotilaita on tarttunut aseisiin eri puolilla maailmaa, lähes jokaiselta mantereelta löytyy jonkunlaisia pakolaisreaktioita ja myös aseellisia konflikteja.

Jäin miettimään sitä, kun Suomelle on tulossa tämä EU-puheenjohtajuus, että minkälaisen roolin Suomi tulee ottamaan siinä, että se lähtee EU:n avulla viemään globaalia maailmanrauhaa eteenpäin, vähentämään tämmöistä ihmisten välistä eriarvoisuutta ja huolehtimaan kehitysavusta.

Puhemies Paula Risikko: Ja sitten ministereitten vastaukset. — Ministeri Soini, olkaa hyvä, 5 minuuttia.

17.19 Ulkoministeri Timo Soini: Arvoisa rouva puhemies, kiitos! Ja kiitos hyvistä kysymyksistä ja havainnoista.

Aloitan tästä Ukrainasta, jonka varapuheenjohtaja Salolainen nosti esiin ja johonka monet muutkin viittasivat. Tämä on kyllä hyvin ongelmallinen tilanne, kun puhutaan suoraan, myöskin EU:n rooli siinä. Kun ajatellaan esimerkiksi tätä Normandian ryhmää, jonka kautta monia asioita yritetään saada eteenpäin, Minskin sopimusta ja muuta, sieltä puuttuu EU:n edustus. Siellä ei ole korkea edustaja Mogherinia, siellä ei ole EU:n edustusta. Kuka siellä edustaa esimerkiksi Suomea tai Puolaa?

Kävin Puolassa eilen. Puola on muuten paljon mainettaan parempi maa, aivan erinomainen maa. Täytyy sanoa, että 5 prosenttia talouskasvua ja työttömyys 6 prosenttia kelpaisi varmaan kaikille muillekin. Joka maassa on ongelmia, sielläkin, mutta kaikki ei ole niin tummasävyistä. Ja tästä juuri puhuttiin, eli mikä on sitten EU:n vaikutusvalta ja myöskin,

Budjetin alikohta PTK 134/2018 vp

että Ukrainan asia uhkaa unohtua. Moni epävakaus, joka tästä Ukrainasta johtuu, vaikuttaa meihin kaikkiin. Jatkossa on kyllä huolehdittava siitä, että koko EU tulee edustetuksi, eivät vain pelkästään suuret maat. Hyvä, että Saksa ja Ranska ovat tärkeitä, mutta koko tämä yleiskuva on tärkeä. Sanktiopolitiikalla on merkitystä, kyllä se täytyy sanoa. Kun nyt katsotaan Asovanmeren kriisiäkin, niin kyllä se peruskysymys on se, että Ukrainalta otettiin laittomasti Krim vuonna 2014. Tästä kaikki johtuu. Tämä on se tilanne.

Mutta kun me sitten katsomme meidän omaa toimintaamme, niin Suomi on ollut aktiivinen. Otan tähän rauhanvälityksen ja rauhanturvaamisen. Esimerkiksi ISAF-operaatioissa Suomi on ollut aktiivisesti Afganistanissa mukana alusta asti. Nyt se on muuttunut Resolute Supportiksi, ja eduskunnan hyvin suurella enemmistöllä me tuplasimme käytännössä merkityksemme siellä. Me olemme Irakin vakauttamiseen, Isisin lyömiseen osallistuneet peshmerga-joukkoja kouluttamalla. Me olemme läsnä Libanonissa. Me olemme lähettäneet pieniä edustuksia, ne ovat pieniä, meillä on Kosovossa, meillä on Malissa, muutamassa paikassa.

Sitten se yhteistyö, mitä me teemme kansainvälisissä järjestöissä: Edustaja Kanerva tuntee Etyjin syystä sattuneesta erittäin hyvin. Euroopan neuvoston tuntee edustaja Anttila erinomaisesti. Nämä ovat niitä, missä meidän pitää olla ja missä me vaikutamme. Minä otan tässä tämän Euroopan neuvoston, joka nyt on tosi tärkeä, koska meillä on nyt kysymys siitä, jääkö Venäjä sinne vai eikö se jää ja mitä se sitten merkitsee. Me emme voi olla taikureita, mutta me teemme kaikkemme. Minä olen tällä viikolla, maanantaina, soittanut PACEn sveitsiläiselle puheenjohtajalle, ja etsimme polkuja koko ajan, jotta saataisiin keskustelut ja ratkaisut käyntiin, koska tämän asian kanssa alkaa olla kiire, paitsi sen taloudellisen mutta myös toiminnallisen puolen kautta. Jos me ajattelemme, mitä me Euroopan neuvostosta ja ihmisoikeustuomioistuimesta saamme, me saamme sen, että kaikkien maiden kansalaiset ovat sitten tämän ihmisoikeusturvan piirissä, ja se on tärkeätä kansalaisjärjestöille, se on tärkeätä ihmisten oikeusturvalle varsinkin sellaisissa maissa, joissa se kansallisesti ei tule tarpeeksi hyvin turvatuksi. Tämä on hyvin tärkeätä.

Sitten tästä PCA:sta ja pakolaisasiasta. Irakin kanssa tämä homma ei ole helppoa, mutta ei se auta, että sanotaan, että se ei ole helppoa. Sen takia me koko ajan teemme kahdenvälisiä raidetta. Aivan kuten edustaja Kiuru totesi, Ruotsilla on kyllä sopimus, mutta ei ikävä kyllä tapahdu palautuksia kuin tusinan verran. Nyt kävin kahdenväliset keskustelut Saksan ulkoministeri Maasin kanssa, joka on matkustamassa Irakiin. Sen takia on tärkeää, että me saamme Euroopan tasoisen vääntömomentin, että he ottavat näitä omiaan vastaan. Tämä liittyy myös siihen siirtolaishommiin, jonka edustaja Väyrynen otti esille. Se lienee tänään päätöksessä YK:ssa, ja Suomi tekee oman äänestyselityksensä. Se on tässä salissa ollut kyllä syvästi tarpeen, että tämän asian todellinen pohja on selitetty, koska siinä on ollut perille menon kanssa hieman haasteita kauniisti sanottuna.

Arvoisa puhemies! Sitten näihin muihin: Edustaja Niikko otti minun mielestäni hyvin olennaisen asian, avunpyynnöt ja konsulipalvelut ja nämä. Yksi asia on, ja se on tärkeä, että me autamme meidän kansalaisiamme, kun he joutuvat vaikeuksiin. Tässä haluan sanoa, että niin meille kuin muillekin suomalaisille meillä on paljon hyviä palveluita, esimerkiksi matkustusilmoituksen tekeminen. Mutta kyllä se vain tuppaa sitten unohtumaan. Kun tulee kriisi, niin siihen tulee piikki, ja sitten kun ei ole kriisiä, niin sitten meillä ei olekaan yhtäkkiä yhteystietoja, ihmiset eivät ilmoita niitä. Se kannattaisi todellakin tehdä. Me teemme parhaamme, kun tilaisuus tulee.

Budjetin alikohta PTK 134/2018 vp

Meidän pitää olla aktiivinen, Suomi—Ruotsi-yhteistyö, monenkeskinen yhteistyö. Ja sitten kun me katsomme, mitä me voimme tehdä tämän EU-puheenjohtajuuden kanssa, minä olen aika optimistinen. Sitä eilenkin kysyivät Puolassa, että kuinkas te nyt pärjääte, kun teillä on arktinen ja teillä on Euroopan neuvosto, sitten teillä on kahdet vaalit ja sitten teillä on EU-puheenjohtajuus. Minä sanoin, että me selvitään aina. Kyllä minä uskon, että meillä on poliittinen hallitus 1.7., mutta ei se välttämättä vielä ennen eurovaaleja ole. Siihen väliin se runnataan ja sitten mennään eteenpäin.

Pidän erittäin tärkeänä myös sitä, että meillä on yhteistä keskustelua hallitus-oppositio-ajan yli siitä, mitä me sillä EU-puheenjohtajakaudella teemme, ettei ole niin, että jos tässä nyt sattuisi jotenkin käymään niin, että tämä hyvä hallitus ei jatkaisi tässä kokoonpanossa, mikä tietysti olisi vahinko mutta mahdollisuutena merkittävä, niin ei se siihen voi katketa, että meidän vaikutusvaltamme menee pois, vaan että meillä on tiettyjä asioita, mitä me viemme yhdessä eteenpäin. Sen takia tämä ulko- ja turvallisuuspoliittinen näkökulma, kauppapoliittinen näkökulma.

Ministeri Virolainen puhuu varmasti kehitysyhteistyöstä, mutta tästä WTO:sta. Sääntöperusteisuus on pienen maan etu, koska toinen vaihtoehto sille on voimankäyttö ja sanelu-politiikka. Nämä ovat ne vaihtoehdot. Sen takia meidän täytyy olla tässä multilateraalises- sa systeemissä voimakkaasti mukana.

Arvoisa puhemies! Paljon oli muitakin hyviä kysymyksiä, kuten edustaja Östmanin kysymys. Tähän kyllä vielä palataan. Tiedän, että edustaja Östman on Israelin ystävä, ja voin sanoa, että tämä hallitus huolehtii siitä, että Suomen juutalainen väestö pystyy olemaan pa- remmin turvassa. Sitä ei muuten mikään edellinen hallitus tässä mittakaavassa rahoituksel- lisesti ole turvannut.

Puhemies Paula Risikko: Kiitoksia. Sitten ministeri Virolainen. Miltäs näyttävät minuut- timäärät? Viisi minuuttia, olkaa hyvä.

17.27 Ulkomaankauppa- ja kehitysministeri Anne-Mari Virolainen: Arvoisa rouva puhemies! Aloitan edustaja Salolaisen kysymyksellä Iranista. Tilanne on todellakin erit- täin hankala. 70 suomalaisyritystä on etabloituneena siellä, tavaraviennin arvo oli viime vuonna 115 miljoonaa euroa. Rahaliikenne on jumissa. Ja tässähän Euroopan unioni teki aika pikaisesti sen antiboikottiasetuksen, ja sitä on nyt päivitetty, mutta tietyllä tavalla yri- tykset ovat valinkauhassa: kummat markkinat he valitsevat?

Saksa, Ranska ja Iso-Britannia ovat tekemässä väliaikaista rahoitusinstrumenttia euro- määräiseen rahaliikenteeseen. Se on vielä vaiheessa, ja me teemme tietysti päätöksemme sitten siinä vaiheessa, kun se on valmis, lähdemmekö siihen mukaan vai emme. Ja itse asiassa yksi murheellinen asia on se, että siellä on suomalaisilla firmoilla vielä saatavia. En uskalla ennustaa, mitä reittiä ne sieltä saadaan takaisin, mutta tilanne on erittäin hankala.

Edustaja Urpilainen, monenkeskisestä yhteistyöstä ja YK-järjestöjen roolin vahvistami- sesta olen kanssanne täysin samaa mieltä, mutta varmasti tiedätte, että rahoitus on seura- van hallituksen päätettävissä.

Edustaja Sarkkinen, kysyitte, millä saadaan se uskottava pohja, jotta päästään 0,7:ään. Lähetän teille sen paperin, jossa on tämä laskuharjoitus tehtynä. Mutta korostan silti: ky- symys on ennen kaikkea poliittisesta sitoumuksesta. Jos me sen saamme tässä talossa ai- kaiseksi, niin sen jälkeen eteneminen on helpompaa.

Budjetin alikohta PTK 134/2018 vp

Edustaja Biaudet, ihmisoikeuksista: Puhumme niistä aina ja kaikkialla. Ja olemme saaneet kiitosta siitä, että Suomi nostaa myös omat ongelmansa esiin. Me nostamme esiin myös lähisuhdeväkivallan, jolla sektorilla meilläkin on murhe.

Edustaja Laukkanen, kansalaisjärjestöjä ja Finnfundia en missään mielessä pistäisi vastakkain. Niillä on molemmilla oma roolinsa. Finnfund pystyy vivuttamaan aika lailla rahoitusta ja saamaan erittäin hyviä kehitystuloksia aikaiseksi. Kansalaisjärjestöillä on oma tärkeä roolinsa, mutta muistutan, että se rahoitustaso sovittiin tämän vaalikauden alussa ja monivuotisia päätöksiä on tehty. Ellen nyt ihan väärin muista, niin helmi—maaliskuun vaihteessa annettiin ohjelmatuki järjestöille, 206,5 miljoonaa euroa, nelivuotiseksi. Silloin sen rahoituksen pitää olla pitkäjänteistä, kun me haluamme niitä tuloksia aikaiseksi.

Sitten täällä monet edustajat, Paloniemi, Multala, Savola, Niikko, kysyvät koulutusviennistä ja yritysyhteistyöstä. Tässä budjetissahan on panostettu opetusalan ammattilaisiin, elintarvikesektorin ammattilaisiin ja viennin edistämisen erityisasiantuntijoihin nimenomaan sellaisilla valituilla markkinoilla, joilla on kysyntää suomalaiselle osaamiselle. Tästä Paloniemi kysyi, tehdäänkö sitä yhteistyötä, kun on kysyntää ja on kiinnostusta. Myös edustaja Multalalla oli sama kysymys. Meillä on ministeri Grahn-Laasosen kanssa työn alla yhteinen hanke, jossa on mukana myös Opetushallitus ja eri koulutusalan toimijat. Me pyrimme tuossa, ellen nyt ihan väärin muista, 7. helmikuuta saamaan aikaan sellaisen yhteisen näkemyksen siitä, miten tämä homma niin sanotusti pistetään oikein rokkaamaan. Että sillä saralla ollaan tekemässä aika paljonkin.

Sitten vielä kysymys Palestiinasta: Meillähan on sen opetusmateriaalin suhteen kaksi eri aloitetta. Suomi on mukana siinä, että on ulkopuolinen toimija, joka tekee täysin puolueettoman analyysin. Siinä on rahoittajina Suomi, Saksa, Irlanti, Belgia ja Norja. Se on tarkoitus saada valmiiksi helmikuussa 2019, niin että siinä ei enää kovin pitkä aika ole. EU on suunnitellut myös, että tehtäisiin vertaileva tutkimus Israelin ja palestiinalaishallinnon, molempien opetussektoreiden, materiaaleista, koska me tiedämme, että... [Peter Östmanin välihuuto] — No, se on eri asia. — Tämmöinen on suunnitteilla. Se ei ole vielä työn alla, ja tiedätte varsin hyvin, että meidän haemme kahden valtion rauhanomaista ratkaisua. Olin toukokuussa Ramallahissa ja tapasin palestiinalaishallinnon opetusministerin, edustaja Östman, ja välitin hänelle nämä varsin vakavat huolet, jotka meillä olivat.

Parilla sanalla vielä edustaja Jaskarille WTO:sta. WTO on todella suurissa vaikeuksissa. Riitojenratkaisumekanismi ja valituselin ovat aivan jumissa. On uhka siitä, että ne lakkaavat toimimasta joulukuussa 2019. Tapasin pari viikkoa sitten pääjohtaja Roberto Azevedon, ja hän oli erittäin huolissaan, että Yhdysvallat ei ole mitenkään rakentava toimija siinä, kun pyritään eteenpäin ja löytämään niitä oikeita polkuja. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tuula Haatainen: Jatkamme debattia, joten pyydän niitä edustajia, jotka haluavat käyttää puheenvuoron, nousemaan seisomaan ja painamaan V-painiketta.

17.33 Jutta Urpilainen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Minusta on erittäin hyvä asia, että ministeri Virolainen on aktivoitunut tässä suunnitelmassa nostaa kehitysyhteistyömäärärahat 0,7 prosenttiin bkt:stä. Ja niin kuin tässä totesitte, varmaan kannatusta tälle tavoitteelle on täällä eri puolueissa vasemmalta oikealle ja varmaan keskelläkin. Mutta ehkä nyt se, mitä mielelläni kuulisin vielä ministeriltä, on se, onko teillä konkreettisesti tavoitteena löytää tällainen poliittinen yhteisymmärrys ennen eduskuntavaaleja,

Budjetin alikohta PTK 134/2018 vp

koska ajattelen niin, että sen yhteisen tavoitteen pitäisi syntyä ennen vaaleja, jotta se sitten vaikuttaisi myöskin seuraavaan hallitusohjelmaan. Ja mielelläni vielä kuulisin, mitkä ovat ihan ne seuraavat konkreettiset askeleet, miten aiotte tässä edetä.

Toinen asia, joka nousi tässä keskustelussa esille, on Afrikan tilanne. Afrikassahan on tällä hetkellä 1,2 miljardia ihmistä, joista puolet on alle 25-vuotiaita nuoria. Pelkästään Saharan eteläpuoliseen Afrikkaan pitäisi joka vuosi synnyttää 18 miljoonaa uutta työpaikkaa, jotta voitaisiin pelkästään työmarkkinoille tulevat nuoret työllistää. Ja näin ollen voi sanoa, että Euroopan näkökulmasta Afrikan tulevaisuus on aivan kohtalonkysymys. Suomalaiselle tulee tosiaan puheenjohtajuuskausi EU:ssa ensi vuonna, ja nyt selkeästi nähdään, että EU:ssa on myöskin tällaisista konsensusta ja momentumia tehdä yhteistä Afrikka-politiikkaa. Olisin mielelläni kysynyt, mikä on se linja, jota Suomi edustaa puheenjohtajuuskaudella ja ennen sitä liittyen Afrikan unioniin ja Euroopan unionin strategiseen kumppanuuteen ja yhteistyöhön.

17.34 Ilkka Kanerva kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Haluan tarjota ulkoministerille uuden mahdollisuuden vastata kysymykseen siitä, miltä tämä rauhanvälityksen osalta näyttäisi: Minä olen koko lailla tosissani sen osalta, että olisi yhteispohjoismaisen strategia rauhanvälitysasioiden profiilin merkittäväksi voimistamiseksi, ei vain Euroopassa, jossa sielläkin meillä on, niin kuin todella tiedämme, rauhanvälitykseen tarvetta, vaan tietysti myös laajemmin kansainvälisesti. Minä näkisin siinä merkittävän mahdollisuuden toimia. Enkä pidä niin tärkeänä, että se on vain Suomi yksin, joka pyrkii rauhanvälityksessä näyttämällä nostamaan profiiliaan, vaan väitän, että yhteispohjoismaisella strategialla olisi mahdollisuuksia myöskin tulosten suunnassa saada enemmän aikaan.

17.35 Mikko Savola kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ulkoasiainvaliokunta kiinnitti huomiota meidän lähetystöverkostoon ja toi esille huoltaan siitä. Meillä on hyvin moni keskeinenkin lähetystö vuokratiloissa, ja on todettu, että olisi omana omistuksena sekä edullisempaa että myöskin tehokkaampaa pitää nämä kiinteistöt kunnossa. On hyvä, että lähetystöverkosta pidetään huolta ja ensi vuonna jopa avataan yksi uusi lähetystö, Bagdadiin. Irakin kanssa käytävä keskustelu ja kanssakäyminen tiivistyy, joten siellä on tärkeää myöskin olla niin sanotusti henkilökohtaisesti paikalla, kun puhutaan näistä turvapaikan saaneiden kysymyksistä. Oikeastaan kysymykseni liittyykin siihen, onko ulkoasiainhallinnossa käyty läpi tätä meidän edustustoverkkoa nimenomaan omien omistusten osalta. Ja tulisiko meidän määrittää strategiaa paremmin, niin että nämä olisivat jatkossa omassa omistuksessa? Tähän tietysti liittyvät valtiovaroissa [Puhemies koputtaa] olevat kysymykset, mutta kysymyksenä se nyt teille, [Puhemies koputtaa] herra Soini.

17.37 Laura Huhtasaari ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämän siirtolais-sopimuksen taustahan on oikeasti se, että kun maahanmuuttokriittisyys lisääntyi, niin nyt tarvittiin tällainen vastaveto, että massasiirtolaisuus saisi jatkua. Sen takia ne maat, kuten Yhdysvallat, Australia, Itävalta ja monet muut, jotka ovat tehneet kansallisia ratkaisuja ja saaneet jo sen maahanmuuton hallintaan, eivät tulleet tähän mukaan. Tämä ei ole oikeudellisesti sitova, mutta totta kai tällä on tosiasiallisia vaikutuksia, ja tähän niiden maiden parlamenteissa tullaan vetoamaan, jotka ovat tässä mukana.

Budjetin alikohta PTK 134/2018 vp

Ja palautussopimuksethan ovat sitten ihan erikseen. Eli kun tätä Irakin palautussopimusta Suomi ei ole onnistunut saamaan aikaiseksi, se tietysti lisää houkuttelevuutta laittomaan siirtolaisuuteen. Että siinä mielessä hyvin harmillista, että sitä ei ole saatu aikaiseksi.

Oli muuten niin tärkeää Suomelle tähän ”sitoutua”, että jopa hallintovaliokunnassa ei päästy äänestämään, kun muut puolueet pitivät huolta siitä, [Puhemies koputtaa] että varajäsenet olivat läsnä, ja sen jälkeen päätösvalta hävisikin. [Puhemies: Aika!] Että tämä tuntuu olevan muille puolueille erittäin tärkeä asia.

17.38 Ari Jalonen sin (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kohtalaista demokration halveksuntaa tuoda tämmöistä väärää viestiä tänne. [Kari Kulmala: Todellakin!] Oikea viestihän on se, että siellä oli aktiivinen jäsenistö paikalla ja sitä kautta sitten heillä ei ollutkaan kannattajaa esityksilleen.

Mutta tämä väärä viestintä on ollut hyvin laajaa myös EU-tasolla ja kaikkialla muuallakin. Mikä on ministeriön ja ministerien arvio, kuinka paljon tässä väärässä viestissä on äärioikeiston vaikutusta ja Venäjän vaikutusta?

17.39 Eva Biaudet r (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! En lähde nyt tähän provosoitumaan, ja haluaisin kiittää ministeriä siitä, että on ollut hyvä keskustelu. Haluaisin erityisesti kiittää ministeri Virolaista siitä, että hän on oikeasti tuonut tämän tiekartan kaikkiin eduskuntaryhmiin. Ainakin minä voin luvata, että RKP on mukana niiden kanssa, jotka haluavat olla sitoutumassa tällaiseen 0,7:n tiekarttaan. Mielestäni se olisi erittäin keskeistä nyt ennen eduskuntavaaleja saada kuulla myöskin muilta puolueilta.

Puhuitte myös siitä, miten tärkeää on, että sitoudumme kansainväliseen sääntöperusteiseen järjestelmään ja että me myöskin arvioimme omaa toimintaamme kriittisesti. Haluaisinkin kysyä ulkoministeriöstä Afganistanin tilanteesta. YK:n pakolaisjärjestö, joka valvoo pakolaisten oikeuksia ja sopimuksen noudattamista, on nimenomaan suositellut, että ketään ei palauteta tällä hetkellä Afganistaniin, että Afganistanin turvallisuustilanne on erittäin huono. [Puhemies koputtaa] Myös Amnesty varoittaa siitä. Miksi me vielä palautamme ihmisiä Afganistaniin?

17.40 Hanna Sarkkinen vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kehitysyhteistyö on yksi keino tukea kestävästä kehitystä, edistää ihmisoikeuksia, tasa-arvoa, vähentää köyhyyttä ja näin ehkäistä myös konflikteja ja pakolaisuutta. Kuitenkin muutakin tarvitaan, ja olennaista on politiikkajohdonmukaisuus. On tärkeää, että esimerkiksi Suomen kaikki vaikuttamistyö kansainvälisillä foorumeilla ja EU:ssa on johdonmukaista kehityspoliittisten tavoitteidemme kanssa. Tämä täytyy ottaa huomioon esimerkiksi kansainvälisen kaupan säännöistä päätettäessä. Otetaan huomioon kehitysvaikutukset köyhille maille. Otetaan huomioon kansainvälisen verotuksen rakenteet, miten ne kohtelevat kehitysmaita, joista virtaa enemmän laittomia pääomavirtoja veroparatiiseihin ja rikkaisiin maihin, kun sinne annetaan kehitysyhteistyörahoja. Otetaan huomioon kestävä kehityksen edistävä diplomatia kaikessa toiminnassamme. Kysyisinkin: miten muut hallinnonalat saadaan sitoutettua kehityspoliittikan tavoitteisiin?

Sitten haluaisin kysyä vielä nopeasti: miten Suomi EU-puheenjohtajana edistää kehityspoliittisten [Puhemies koputtaa] päämääriemme edistämistä myös EU-tasolla?

Budjetin alikohta PTK 134/2018 vp

17.41 Krista Mikkonen vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Me vihreät olemme olleet hyvin pahoillamme siitä, että tällä kaudella kehitysyhteistyörahoja on leikattu niin rajusti. Toki nyt on ollut hyvä viesti se, että on ollut yhteisymmärrystä siitä, että kuitenkin siihen 0,7:n tavoitteeseen tulisi pyrkiä. Valitettavasti me vain olemme nyt menneet takapakkia, ja on todella tarpeen, että me yhteisesti pystyisimme sitoutumaan siihen ja laatimaan sen tiekartan, kuinka me saavutamme tämän tavoitteen, sillä me tiedämme, että panostaminen kehitysmaihin, siellä varsinkin naisiin, lapsiin, koulutukseen, on se kestävä tie, mitä me tarvitsemme.

Entistä enemmän meidän pitäisi myös kehitysyhteistyössä huomioida, kuinka me toimimme ilmastonmuutoksen hillitsemiseksi, ja kehitysyhteistyössä myös ilmasto ja meidän vaikuttaminen siihen tulisi ottaa yhdeksi painopistealueeksi. Toivon, että kun [Puhemies koputtaa] me mietimme tätä tiekarttaa, niin me myös näitä painopistealueita siinä yhdessä määrittelemme.

17.42 Antero Laukkanen kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Täällä ministeri Virolainen totesi, ettei kannata vastakkainasettelua. Minä en myöskään kannata, enkä ole asettanut vastakkain Finnfundia ja kansalaisjärjestöjä, vaan pikemminkin näen niiden kulkevan rinnakkain. KPT:n jäsenenä en missään tapauksessa tällaiseen lähtisi olenkaan.

Ehkä enemmän puhun tästä yhdenvertaisuudesta ja siitä, kun kuitenkin meillä on yhteinen näkemys tästä tason nostamisesta ja ministeri Virolainenkin on hyvin sitoutunut tason nostamiseen ja on paljon käyty keskustelua, että kun se ei nyt näy tässä talousarvioesityksessä kansalaisjärjestöjen osalta, niin se minua tässä vähän harmittaa, ja se ei varmaan ole mitenkään, miten nyt sanoisi kauniisti... Aina välillä voi joku asia harmittaa, mutta silti en tästä nyt riitaa rakenna, vaan yhdyn edustaja Biaudet'n näkemykseen, ja kristillisdemokraatit kyllä ovat tätä tiekarttaa yhdessä suunnittelemassa, jotta tähän hyvään [Puhemies koputtaa] tulokseen päästään, niin kuin Ruotsi on päässyt.

17.43 Aila Paloniemi kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Palaan vielä koulutukseen. Minun ensimmäinen kysymykseni ei kohdistunut koulutusvientiin, se on toki tärkeä asia, mutta minä puhun tästä oppimisen kriisistä ja sen taustasyistä ja ratkaisuisista, joista nyt on viime aikoina ruvettu kovasti puhumaan. Elokuussa 2018 valmistunut selvitys totesi ykskantaan, että Suomella olisi paljon annettavaa opetuslalla ja esitti Suomen kansainvälisen roolin vahvistamista jatkossa. Eli siis vähän vahvemmassi kärkiteemaksi vielä tämä sivistys ja koulutus, koska se on ihan olennainen asia. Opetuksen laatuun voidaan, kuten tiedämme, vaikuttaa esimerkiksi opettajien koulutuksella, opettajien määrän lisäämisellä niin, että opetusryhmiä voidaan pienentää, ja laadukkaammilla opetusmateriaaleilla ja oppimistulosten seurannalla. Tämä kokonaisuus varmaan olisi sellainen, johon meidän oikeasti kannattaisi jatkossa vähän syvemmin paneutua ja vahvistaa vielä tätä koulutuksen roolia.

17.44 Pertti Salolainen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Palaisin vielä tähän Iranin-kaupan tilanteeseen, johon ministeri Virolainen täällä kiinnitti huomiota ihan ansiokkaasti. Siellä on tosiaan suomalaisia yrityksiä, jotka ovat suurissa vaikeuksissa, ja ne eivät tiedä, mistä heinäkasasta ne syövät, Iranin-kaupasta vai Yhdysvaltojen-kaupasta. Jos Iranin-kaupasta, niin Yhdysvallat asettaa heidät boikottiin. Tämä on aika hankala ti-

Budjetin alikohta PTK 134/2018 vp

lanne. Mutta minä kysyn tämän osalta sellaisesta yksityiskohdasta, että näin sellaisen tiedon, että näillä suomalaisilla yrityksillä olisi mahdollisuus hankkia kompensatiota, korvauksia, niistä menetyksistä, joita ne nyt tässä kaupassa menettävät. Onko tämä nyt etenevässä johonkin suuntaan?

17.45 Mika Kari sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Olen saanut työskennellä hallintovaliokunnassa kahdeksan vuotta, ja voin sanoa, että henki hallintovaliokunnassa on vuosien aikana kehittynyt vain parempaan suuntaan ja myös aktiivisuus osallistua eduskunnan tärkeään valiokuntatyöhön, siitä kiitos kyllä eduskunnan kollegoille myös valiokunnassa.

Täällä aikaisemmin joku edustajista puhui tästä EU-puheenjohtajuuskauden yhteisestä agendasta, että millä tavalla tasavallassa ei vain hallitus vaan koko eduskunta voisi rakentaa tällaista yhteistä suomalaista tavoitetta, sinivalkoisia tavoitteita, EU:n puheenjohtajuuskaudelle. Siitä kuulisin vielä ulkoministeriltä ja kehitysyhteistyöministeriltä mielelläni lisää.

Ottaisin sitten vielä esiin tämän asevientiasian, joka hallituksessakin on linjattu nyt näitten kansainvälisten kriisien kautta uudella tavalla. Herra ulkoministeri, miten huoltotoiminta, jonka Suomi on sitoutunut hoitamaan asevientiasioissa niidenkin maiden kanssa, jonneka enää ei uusia aselupa anneta, Suomen puolelta varmistetaan?

Ja viimeisenä kysymyksenä edellisen kysymykseni [Puhemies koputtaa] uudistaisin: nämä sirpalemaiset [Puhemies koputtaa] harjoituskokonaisuudet, pitäisikö Suomen lähteä johtovaltion rooliin [Puhemies koputtaa] myös tällä kansainvälisen kriisinhallinnan sotilaallisella puolella?

17.46 Kari Kulmala sin (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kehitysyhteistyön keskeisimpänä päämääränä on äärimmäisen köyhyyden poistaminen, köyhyyden ja eriarvoisuuden vähentäminen sekä ihmisoikeuksien toteutuminen.

Pidän hyvänä, että panostamme myös rahallisesti tulevana vuonna tätä vuotta enemmän kehitysyhteistyöhön. Kun nämä rahat menevät oikeaan kohteeseen, ne tulevat moninkertaisesti takaisin.

Pidän hyvänä myös, että eduskunta myöntää ulkoministeriölle radikalisoitumisen ja terrorismin vastaiseen viestintään 150 000 euroa eduskunnan niin sanotusta jakovarasta, mikä kohdistuu muuttoliikkeen lähtöalueille. Tätä työtä on tehty jo vuodesta 2016, ja se on tuottanut erinomaisia tuloksia.

On kuitenkin muistettava, että koska Suomi elää edelleen velaksi, niin myös kehitysyhteistyön määrärahataso on suhteutettava Suomen talouden tilaan. Emme voi koko maailmaa pelastaa, vaikka mielestäni ehkä niin haluaisimmekin, Vai mitä, arvoisa ministeri?

17.48 Jani Mäkelä ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllä meillä Suomessa on ainakin omasta mielestään viisaita virkamiehiä ja ministereitä, kun meillä tämä paljon puhuttu maahanmuuttosopimus ei merkitse yhtään mitään, mutta useissa Euroopan maissa se suoralta kädeltä torjutaan ja muutamassa muussa se on aiheuttanut hallituskriisin ja jopa hallituksen kaatumisen. Monetkin parlamentit saavat siitä äänestää muttei suinkaan Suomen eduskunta. Ja monessa maassa ollaan huolissaan sen sopimuksen vaikutuksista muun muassa lehdistönvapauden kannalta.

Budjetin alikohta PTK 134/2018 vp

Sopimus ei tuota yhtenäistä linjaa globaalisti näissä maahanmuuttokysymyksissä, ei edes EU:n tasolla. Silti Angela Merkel julistaa, että sopimusta täytyy noudattaa myös niiden, jotka eivät siihen ole sitoutuneet, sopimusta, jolla ei ole mitään merkitystä tai vaikutusta Suomen ulkoministeriön virkamiesten mielestä.

Arvoisa ulkoministeri, älkää nyt syöttäkö eduskunnalle aivan näin paksua pajunköyhtä. Me kaikki ymmärrämme, ettei asia ole näin yksinkertainen. Kertokaa, miksi tämän sopimuksen saaminen läpi on teille ja virkamieskunnalle niin tärkeä. Mitä te saatte siitä?

Toinen varapuhemies Tuula Haatainen: Ja nyt annetaan ministereille vastauspuheen-vuorot. Ministeri Soini, 2 minuuttia, olkaa hyvä.

17.49 Ulkoministeri Timo Soini: Arvoisa rouva puhemies! Aloitan tästä edustaja Kanervan rauhanvälityksestä. Tämä on hyvä idea. Itse asiassa meillä on molemmilla, meillä ja Ruotsilla, nyt tämä Jemen-asia, meillä on ollut näitä raiteiden 1.5 ja 2 keskustelua, on fasilitoitu korealaisia ja muita. Tämä on erittäin hyvä idea, että kootaan, vaikkapa poolataan, ja tehdään yhdessä. Tämähän on täysin avoin. Mutta tämä on hyvä asia.

Mitä sitten tulee Afganistaniin, mistä edustaja Biaudet kysyi, niin tapasin Nato-kokouksen yhteydessä ulkoministereitä ja sain aika ajankohtaista tietoa. Siellä Afganistanissa kuitenkin on pystytty järjestämään vaalit, joissa ihmiset uhmasivat todella terveytensä uhalla terrorismia ja muuta ja kävivät äänestämässä. Siellä todella valittiin uusia edustajia ja paljon myös naisia. Sen maan turvallisuustilanne on hyvin epätasainen. Ja minä luotan kyllä suomalaisen virkakunnan integriteettiin ja moraaliin, eli kun meillä tehdään nämä päätökset palautuksista ja muista, niin ne tehdään rehellisesti ja moraalin mukaisesti, ja sitten meillä on oikeuslaitos sitä varten, että se sitten on valitusten kohteena.

Aseviennistä: Suomi on vastuullinen toimija. Meillä on erittäin tarkka se tapa, millä meidän asevientä käsitellään. Se tehdään sekä ulkoministeriössä että puolustusministeriössä, tapauskohtaisesti harkitaan nämä asiat. Mutta Suomi on myös sellainen toimija, että kun se on sitten toimitukset tehnyt ja sitoutunut esimerkiksi tämän huollon kohdalta, niin me myös sitten pidämme näistä sitoumuksista kiinni. Ja minun mielestäni se on tärkeää.

Nyt on esimerkiksi Saudi-Arabian ja Emiraattien kohdalta tilanne se, että uusia kauppota ei tule mutta huoltotoimia ja varaosia edelleen menee. Ja me emme ole pitkään aikaan myyneet sellaisia tuotteita, jotka ovat edustaneet suht suoraa tappavaa voimaa, vaan enemmän suojaterästä ja muuta tämäntyyppistä.

Tämä siirtolaiskompakti saa tänään huipennuksensa New Yorkissa, ja se asia on sitä myöten loppuun käsitelty. Eli kansainvälisessä yhteisössä, YK:n yleiskokouksessa, tämä menee päätökseen, ja siellä sitten kukin hallitus päättää, miten siellä maat toimivat. Tässä on niin paljon ollut väärää tietoa, että se ei oikene tässä minuutissa eikä kahdessa, mutta, edustaja Mäkelä, minä en saa siitä yhtään mitään muuta kuin hyvän mielen, koska teen työtä niin hyvin kuin osaan enkä pelkää ketään enkä alistu minkään näköiselle painostukselle enkä väärin tietojen levittämiseksi. En ole sitä tehnyt koskaan, [Puhemies koputtaa] on sitten kysymys kristillisestä vakaumuksesta tai tästä, jossa puolustetaan myös heikkojen ihmisten oikeuksia.

17.52 Ulkomaankauppa- ja kehitysministeri Anne-Mari Virolainen: Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Urpilaiselle näistä konkreettisista askeleista 0,7:n tavoitteen saavuttamiseksi: en usko, että parlamentaarinen työryhmä on siihen oikea, vaan valistustyötä pitää

Budjetin alikohta PTK 134/2018 vp

jatkaa eri puolueiden johdon kera. Meidän ministeriön virkamiehet ovat ilmoittaneet, että he ovat valmiina avaamaan niitä laskelmia. Minä uskon myös siihen sanaan — niin kuin täällä on tullut RKP:ltä ja KD:ltä jo tänään, ja vihreiltäkin — että he ovat sitoutuneita tähän tiekartan tekemiseen, ja minä luotan siihen, että me olemme tässä poliittisessa järjestelmässä yleensä tottuneet siihen, että kun jotain sovitaan, niin se myös pidetään.

Edustaja Sarkkinen, korostitte politiikkajohdonmukaisuutta. Se on todellakin tärkeää, ja kun olitte huolissanne siitä, miten muut hallinnonalat sitoutuvat näihin kestävän kehityksen tavoitteisiin, niin eiköhän se mene tämän kestävän kehityksen budjetoinnin kautta. Se on ehkä se ensiaskel mutta myös sitten se, kun omassa toiminnassa aina katsotaan, että varmasti saavutetaan ne Agenda 2030 -tavoitteet.

Edustaja Paloniemi, ehkä vastasin aiemmin vähän epäselvästi, nimittäin oppimisen kriisiin ratkaisuja haetaan nimenomaisesti tämän meidän yhteisen projektimme kautta, missä on ulkoministeriö, opetusministeriö, Opetushallitus ja eri sidosryhmien toimijoita, ja siihen on eräs suurlähettilästaustainen ihminenkin otettu projektin vetäjäksi. Eli siitä valmis on tulossa.

Vielä yksi konkreettinen kysymys edustaja Salolaiselta tästä kompensatiosta. En ole ollut sellaisissa pöydissä, mistä siitä oltaisiin keskusteltu. En tiedä, liittyykö se tähän väliaikaiseen, tilapäiseen rahoitusmekanismiin ja olisiko se mahdollisuus. Mutta kyllä ne ovat ennen kaikkea niiden yritysten omia päätöksiä, että jäädäkö markkinoille vai tullako pois. Ja meillä on jo esimerkkejä, että esimerkiksi Ranskan Total-öljy-yhtiö on jo pakannut laitteensa sieltä.

Toinen varapuhemies Tuula Haatainen: Yleiskeskustelu ja pääluokan käsittely keskeytetään ja sitä jatketaan sitten myöhemmin.

Keskustelu keskeytettiin kello 17.55.

Keskustelua jatkettiin kello 01.50.

Puhemies Paula Risikko: Nyt jatketaan aiemmin tässä täysistunnossa keskeytetyn asiakohdan 2.9 käsittelyä. Kysymyksessähän on ulkoministeriön pääluokka 24.

Keskustelu jatkuu.

1.51 Sari Multala kok: Juu, näköjään olen tähänkin pyytänyt puheenvuoroa, pidetään se nyt, kun sellaisen kerran olen pyytänyt.

Puhuin täällä aiemmin koulutusviennistä, ja ministeri siihen vastasikin silloin, että koulutusvientiäkin edesautetaan myös ulkoministeriön hallinnonalalla. Heillä on siellä budjetissa tällä hetkellä muistaakseni kuusi erityisasiantuntijaa, jotka yhdessä opetus- ja kulttuuriministeriön kanssa pyrkivät koulutusvientiä vauhdittamaan, mikä on äärimmäisen hieno asia.

Itse kävin tuossa alkusyksystä maanpuolustuskurssin ja siellä tulin huomattavasti sivistyneemmäksi myös sen osalta, kuinka tärkeää meille meidän edustajistoverkko maailmalla on. Sitä kautta saamme jatkuvasti ajankohtaista tietoa siitä, mitä eri maissa tapahtuu, ja toisaalta saamme omia viestejämme vietyä ulkomaille. Nythän myös Business Finland on

Budjetin alikohta PTK 134/2018 vp

lähtenyt vahvistamaan toimintatapaansa näiden maajohtajien kautta, ja sitä kautta pystymme myös vauhdittamaan ja avittamaan suomalaista vientiteollisuutta. Se on hyvää työtä ja sitä tulee jatkaa tulevaisuudessakin.

1.52 Pilvi Torsti sd: Arvoisa puhemies! Tartun vielä lyhyesti tuohon edustaja Multalan esiin nostamaan asiaan, että meiltä on maailmalle lähetetty kuusi asiantuntijaa lisää, jotka käsittelevät nimenomaan koulutusasioita meidän kansainvälisessä verkostossamme tänä vuonna, kuluneena vuonna.

Tässä on ollut kyseessä semmoinen ongelma, joka Suomella on ollut, että meillä on esimerkiksi Unescon hallintoneuvostopaikkoja, Maailmanpankissa erilaisia luottamustehtäviä mutta meillä ei oikein ole ollut kauhean yhtenäistä näkemystä siitä, mitä viestiä me viemme. Ja nyt se, että me olemme nimenneet nimenomaan ulkoministeriön kautta koulutukseen, tutkimukseen, tieteeseen erikoistuneita henkilöitä, toivon mukaan vahvistaa sitä, ettei ole kyse vain koulutusviennistä, vaan suomalaisen koulutuksellisen vaikuttavuuden merkittävästä lisäämisestä. Se, että Suomi pyrkii olemaan johtava koulutusmaa, tarkoittaa sitä, että meillä on myös velvollisuus maailmaa kohtaan, mikä on huomattavan paljon laajempi kuin pelkästään vientiin tiivistyvä näkökulma. Näin ollen tämä on ollut hieno lisäys ja avaus ulkoministeriöltä, ja toivottavasti tässä suunnassa jatketaan mutta myöskin niin, että tätä työtä sitten johdetaan hyvin johdonmukaisesti ja viedään sellaista yhtenäistä suomalaisen koulutuksen tarinaa eteenpäin. — Kiitos.

1.53 Marisanna Jarva kesk: Arvoisa puhemies! Sanon minäkin sanasen tästä ulkoministeriön hallinnonalasta, nimenomaan viennin ja investointien edistämisen osalta. On ollut todella tärkeää, että Suomen kasvua on tuettu, nimenomaan näitä taloussuhteita ja suomalaisyritysten osallistumista kansainväliseen kauppaan. Tätä on aktivoitu muun muassa Team Finland -toimijoiden avulla, ja nimenomaan tämä, että kun on yhdistetty Finpro ja Tekes yhdeksi toimijaksi, niin on pystytty sitten tukemaan yritysten vientiponnisteluja. Tietysti kun on ollut haasteita tässä kansainvälisessä toimintaympäristössä — ne meidän perinteiset vientimaat ovat olleet niin sanotusti vähän suljetumpia — niin olemme joutuneet hakemaan uusia kauppakumppaneita. Tässä on pitänyt sitten tehdä aktiivista yhteistyötä valtionhallinnossa. Tämä on oikeastaan ollut hyvä asia, että otetaan käyttöön niitä toimivia tahoja, mitä meillä on.

Mikä ulkosuhteiden osalta on tietysti tärkeää, niin puolustusvaliokunnan jäsenenä haluan nostaa sen, että suomalaisten kriisinhallintajoukkojen ylläpitomenoihin satsataan rahojat jatkossakin. Olemme tunnettu, globaalisti tunnettu rauhanturvaajamaa. Vaikka Suomen operaatiot ovat vähentyneet maailmalla, niin meitä edelleen pidetään ammattimaisina, huippuammattilaisina kriisinhallinnassa, ja meidän kouluttajista ollaan kiinnostuneita, siitä, miten he pystyvät osaamistaan välittämään myös muitten maitten kriisinhallintajoukoille.

Siviilikriisinhallinta on myöskin tärkeä, ja molemmissa, myös sotilaallisella puolella, painottuu se, että naisia tarvitaan yhä enemmän näihin joukkoihin. Tämä on myös Suomen puolustusvoimien tahtotila, mutta on haastetta siinä, että saadaan riittävästi lähtijöitä. Meillä ei saada naisia mutta ei myöskään miehiä riittävästi tällä hetkellä, koska Puolustusvoimilla on edelleen määrärahoista puutetta, ja kun tavalliseen varusmieskoulutukseenkin tarvitaan väkeä, niin on haastetta löytää riittävästi hakijoita myöskin rauhanturvaajiksi. Tämä on haaste, joka meidän pitää ratkaista ensi kaudella. Vaikka sotilasvirkoja lisätään sata

Budjetin alikohta PTK 134/2018 vp

kappaletta nyt ensi vuodelle, niin se ei ole missään nimessä riittävästi, että nämä molemmat tehtävät voidaan hoitaa jatkossa.

Yleiskeskustelu päättyi ja pääluokan käsittely keskeytettiin.